

=====

Voor zover thans bekend hebben er te Burgerbrug in de loop der jaren 4 kaasfabrieken bestaan, n.l. "TRIO" aan de Belkmerweg, "DE KAASVEREENIGING" aan de Grote Sloot (thans "DE KUIL"), "DE DAGERAAD", Burgerweg 9 (hotel-pension MEREBOER) en "DE CONCURRENT", Grote Sloot 111 (thans het bedrijf van de veehandelaar DIRK KRAMER, genaamd "NATUURGENOT").

"DE CONCURRENT"

Van laatstgenoemde kaasfabriek wordt in deze aflevering het een en ander uit haar geschiedenis belicht.

Uit de akte, verleden voor notaris Boonacker te Schagen, d.d. 23 april 1891, lezen wij:

- "Heden den drieëntwintigsten Arpil des jaars achttien honderd een en negentig verscheen voor mij Cornelis Boonacker Notaris in het Arrondissement Alkmaar ter standplaats Schagen in tegenwoordigheid der na te noemen getuigen..... de Heer Cornelis Bos landman wonende in de Zijpe. Te kennen gevende dat bij zijn voornemen om voor gemeenschappelijke rekening met de Heeren Pieter Paarlberg, Gerrit Paarlberg Corneliszoon en Jacob Bos, allen landlieden en in de Zijpe woonachtig fabriekmatig kaas te bereiden door hem in de maand Maart dezes jaars aan gezegde Heeren onder vrijwaring overeenkomstig de wet en om en voor de som van honderd vijfendertig gulden is verkocht en overgedragen drie/vierden gemeen en onverdeeld in een gedeelte grond uit het perceel land aan de Zijpervaart in de gemeente Zijpe kadaster Sectie F nummer 346 in het geheel groot een hectare zevenenveertig aren tien centiaren ten einde daarop te stichten eene kaasfabriek en het dan in het gemeen en onverdeeld bezetene in te brengen in de op te richten maatschap waarvan eene behoorlijke notarieele akte zoude worden opgemaakt-----
-----dat het daaruit verkochte gedeelte grond is het Zuid-Oostelijk gedeelte langs den openbaren weg met eene strekkende lengte uit dien hoek van twee en dertig meter en op deze lengte rechtlijnig naar achteren met gelijke diepte doorlopende terwijl het door de zorg zoo van hem persoonlijk als van de drie Heeren koopers deels door eene sloot en deels door een hek van het overige wordt gescheiden-----"

(Onderstreping door mij, ogt.).

Al 8 jaar eerder was ervaring opgedaan in kaasfabrieken te 't Zand, Keinsmerbrug, Wieringerwaard, enz. Vandaar dat er regels gesteld werden aan zowel de eigenaren als aan de (losse) leveranciers omtrent de kwaliteit der te verkazen melk. Zie welk reglement de melkleveranciers - eigenaar of niet - ter ondertekening werd voorgelegd.

REGLEMENT voor de KAASMAKERIJ te Zuid Zijpe, genaamd de CONCURRENT
=====

- Wij ondergetekenden bekennen dat wij aangenomen hebben, om de melk van de koeijen die wij melken een geheel jaar van 1 mei 1892 tot 1 mei 1893 eens daags aan bovengenoemde Kaasmakerij te brengen, uitgezonderd in den warmen tijd, dat wanneer de bereider der kaas oordeelt, dat de melk niet zoet blijft, twee maal daags en verbinden er zich aan om ten alle tijden onvermengden melk te leveren. En enkel de avond melk te romen, en dat wij de melk in goed geveerde vaten of blikken bussen, te brengen 's morgens te zes een tweede uur en in het najaar te zeven uur. Het bestuur houdt het regt om ten alle tijden de melk te keuren of te onderzoeken. Zoo er iemand is die onzuivere melk brengt te beboeten.

De leveranciers betalen mede alle onkosten, zooals kleursel, stremsel, zout, het bewerken, de vracht, brandstoffen en verders aan het onderhoud van het zijpad, kaasdoeken en ??? kortom van alle benodigheden en gereedschappen die voor de Kaasmakerij in gebruik zijn en ook voor de aankoop voor datgene dat onbruikbaar is geworden. Ook betalen de leveranciers 1/8 cent per Kilo aan de Eigenaars van de Kaasmakerij.

De voormalige Kaasfabriek "DE CONCURRENT".

Het bestuur zal bestaan uit een markter, een boekhouder en een derde persoon die mede toezigt houdt.

Voor markter is aangesteld G. PAARLBERG en zal voor ieder keer hij kaasmarkt een vergoeding van drie gulden ontvangen. Voor boekhouder is P. PAARLBERG aangesteld, en ontvangt een gulden en vijftig cent per week en voor het toezicht is J. BOS en 1 gulden toegezegd. De Kaasmaker verdient een salaris van 13 gulden per week, welke in vier termijnen zal worden verdeeld. En is tevens vrij van Personele belasting en van huishuur welke huur op 50 cent per week zal worden gerekend, verders heeft hij iedere dag aanspraak op 1 karnemelk en twee kop boter per week.

Bij de betaling zal van de leveranciers zoowel als van de eigenaars op de beurt af twee worden benoemd om bij ieder die zijn melk aan genoemde Kaasmakerij brengt vrij mag inlopen om te zien of de melk wel zooveel mogelijk op een goeden plaats staat en of onderstaande inhoud (welke inhoud der schotels 7 à 8 kan moet bedragen) wel in de schotels geborgen is. En hem bij wien het niet in orde bevonden is te beboeten op minstens een gulden per keer. Welke boete zal worden verdeeld, uitgezonderd aan hem die zich aan genoemd fijt heeft schuldig gemaakt.

Wanneer er iemand is die goore of verzuurde melk brengt, behoudt de kaasmaker het regt, om dezelve zijn melk niet aan te nemen. En hem ze weder mee laat terug nemen.

C. BOS
P. PAARLBERG
C. BRUIN
A. JONGERLING
D. BROMMER
P. SCHILDER

G. PAARLBERG
J. BOS
M. DALENBERG
?. SLIKKER
?. SCHRIEKEN

Voor het overige worden we op de hoogte gehouden door de "Zijper Courant".

1896 Uittreding van Corn. Jacob BOS. De overigen blijven elk voor 1/3 eigenaar.

1898 De Zijper Courant bericht: Op 15 maart 1898 zal op het erf van de gewezen Kaasfabriek "De Concurrent" aan de Grote Sloot te Burgerbrug, de fabrieksinventaris verkocht worden.

1899 Simon KEET en Jan MUIJE (commissionair(s))kopen de kaasfabriek "De Concurrent" (kennelijk in opdracht van JAN BOS).

1899 JAN BOS verbouwt "De Concurrent" tot woonhuis.

"De Concurrent" heeft niet zo lang bestaan. Hooguit 8 jaar.

Maar dat betekende niet dat de kaasmakerij op de boerderij weer terug keerde. Er waren andere mogelijkheden, zoals aansluiting bij andere fabrieken (de concentratie zou pas 10 jaar later volgen bij de stichting van "De Dageraad"), en levering van melk voor consumptie in de steden of aan de condensfabriek van v.d. BOSCH te Alkmaar.

Vanaf - ruwweg - 1880 tot 1900 verdween grotendeels het kaasmaken op de boerderij, ten gunste van de fabriekmatige kaasbereiding.

Na 1910 zette de concentratie pas echt door. Toen ontstonden "De Dageraad" te Burgerbrug, "De Eensgezindheid" te Sint Maartensbrug en "Hollandia" te 't Zand. "Nieuw Leven te 't Zand, het nieuwe "Nieuw Leven" wel te verstaan (thans de GRADA), zou pas in 1929 ontstaan.

Een andere concentratie vond plaats ongeveer op de helft van de 20ste eeuw, met het gevolg dat er - in de Zijpe althans - geen kaasfabriek meer over is..... Vandaar deze serie afleveringen!!!!

MET DANK AAN ONS LID P. PAARLBERG
VOOR DE INZAGE IN HET FAMILIE-ARCHIEF.

PIET BOSMAN.

